SINCLAIR COLLIS

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
SIEGBERT ALBER
10 päivänä lokakuuta 2002 [1]

I Johdanto

1. House of Lords on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY [2] (jäljempänä kuudes direktiivi) tulkinnasta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, onko sopimuksessa, joka koskee savukeautomaatin sijoittamista anniskelupaikkaan, kysymys "kiinteän omaisuuden vuokrauksesta", joka on kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa vapautettu arvonlisäverosta.

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.
2 — EYVL L 145, s. 1.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

2. Kuudennen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Arvonlisäveroa on kannettava:

1. verovelvollisen tässä ominaisuudessaan maan alueella suorittamasta vastikkeellisesta tavaroiden luovutuksesta ja palvelujen suorituksesta;

— — "

3. Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on vapautettava verosta jäljempänä luetellut liiketoimet edellytyksillä, joita ne asettavat vapautusten oikeaksi ja selkeäksi soveltamiseksi sekä veropetosten, veron kiertämisen ja muiden väärinkäytösten estämiseksi, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta yhteisön muiden säännösten soveltamista:

— —

b) kiinteän omaisuuden vuokraus, lukuun ottamatta:

1. hotellialalla tai vastaavalla alalla harjoitettavaa kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä määriteltyä majoitustoimintaa, mukaan lukien leirintätarkoitukseen varustetuilla alueilla tapahtuva majoitustoimintaa[;]

2. alueiden vuokrausta kulkuneuvojen paikoitusta varten;

3. pysyvästi asennettujen laitteiden ja koneiden vuokrausta;

4. säilytyslokeroiden vuokrausta.

Jäsenvaltiot voivat säätää muistakin tämän vapautuksen soveltamisalaa koskevista poikkeuksista;

— — "

B *Kansallinen oikeus*

4. Kuudes direktiivi on pantu Yhdistyneessä kuningaskunnassa täytäntöön Value Added Tax Act 1994:n (vuoden 1994 arvonlisäverolaki) 31 §:llä. Tämän säännöksen mukaan palvelun suoritus on arvonlisäverosta vapaa, jos se vastaa kuvausta, joka sisältyi tuolloin lain liitteeseen 9. Kyseisessä liitteessä olevan II osan 1 ryhmän 1 kohdan mukaan tämä koskee muun muassa seuraavaa:

"Minkä tahansa maata koskevan etuuden tai oikeuden luovuttaminen taikka maan hallintaoikeuden antaminen ('licence to occupy land')."

III Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

5. Pääasian valittaja Sinclair Collis Ltd (jäljempänä Sinclair Collis) sijoittaa savukeautomaatteja baareihin, kahviloihin ja hotelleihin. Tässä tarkoituksessa se tekee kyseisten tilojen haltijoiden kanssa sopimuksia automaattien sijoittamisesta.

6. Sopimuksissa määrätään seuraavaa:

— Tilojen omistajat sitoutuvat sijoittamaan automaatit tiloihinsa. Tilojen omistajat määräävät sijoituspaikan automaateille, joita voidaan siirtää, jos niitä ei kiinnitetä seinään. Sinclair Collis voi kuitenkin vaatia automaatin sijoittamista toiseen paikkaan katsoessaan, että tässä paikassa saadaan suurempi myyntituotto.

— Automaatit, savukkeet ja automaateissa oleva raha jäävät Sinclair Collisin omaisuudeksi. Automaatit ovat sen yksinomaisessa valvontavallassa, ja se vastaa savukkeiden täydentämisestä ja rahojen poisviemisestä.

— Tilojen omistajat sitoutuvat toimittamaan tarvittavan sähkön ja huolehtimaan siitä, ettei tiloihin sijoiteta muita savukeautomaatteja.

— Sinclair Collis saa yksinoikeuden toimittaa savukkeita ja muita tupakkatuotteita kyseisiin tiloihin.

— Tilojen omistajat saavat vastikkeeksi tietyn prosenttiosuuden automaattien bruttotuotosta.

— Sopimuksen kestoaika on kaksi vuotta.

7. Commissioners of Customs and Excise (jäljempänä Commissioners) päätti tammikuussa 1996, että kyseessä olevat palvelujen suoritukset koskivat kiinteän omaisuuden hallintaoikeutta ja että ne siten olivat kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdan perusteella vapaita arvonlisäverosta.

8. Sinclair Collis, jonka edun mukaista oli, että palvelujen suorituksia pidettäisiin

verollisina, jotta se voisi tällöin puolestaan vähentää ostoihin sisältyvän arvonlisäveron, valitti tästä päätöksestä Manchester VAT and Duties Tribunaliin. Tämä ratkaisi asian valittajan eduksi. Se perusteli kantaansa sillä, että kyseessä olevat palvelujen suoritukset ovat verollisia, koska sopimusten pääsisältönä on automaattien sijoittaminen eikä automaattien sijaintipaikkana toimivan kiinteän omaisuuden käyttö tai hyödyntäminen.

9. Commissioners valitti Tribunalin päätöksestä High Courtiin, joka kumosi Tribunalin päätöksen. Tuomari Lightman korosti, että ratkaisevaa on se, minkä palvelun tilojen omistaja on sopimuksessa lupautunut suorittamaan, kun sopimusta tulkitaan oikein. Tähän kysymykseen oli vastattava, että kysymys on oikeudesta pitää automaattia tiloissa. Kysymys on siten kiinteän omaisuuden hallintaa koskevasta oikeudesta, johon liittyy joitakin toissijaisia tai liitännäisiä oikeuksia. Tuomari Lightmanin mukaan palvelun suoritus oli siten vapautettu arvonlisäverosta.

10. Sinclair Collis valitti tästä päätöksestä Court of Appealiin. Tämä tuomioistuin pysytti High Courtin päätöksen. Tämän jälkeen Sinclair Collis valitti edelleen House of Lordsiin.

IV Ennakkoratkaisupyyntö

11. House of Lords on epävarma siitä, onko kyseessä olevat palvelujen suoritukset luokiteltava kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitetuksi "kiinteän omaisuuden vuokraukseksi" ja onko niitä siten pidettävä arvonlisäverosta vapautettuina.

12. Tämän vuoksi House of Lords on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Kun liiketilojen omistaja (jäljempänä tilojen omistaja) antaa savukeautomaatin omistajalle kahden vuoden ajaksi oikeuden, jonka perusteella viimeksi mainittu voi sijoittaa ensin mainitun omistamiin tiloihin ja tämän osoittamaan paikkaan automaatin sekä käyttää ja huoltaa sitä näissä tiloissa, mistä tilojen omistaja saa vastikkeeksi tietyn prosenttiosuuden tiloissa tapahtuvan savukkeiden ja muiden tupakkatuotteiden myynnin bruttotuotosta, ilman, että savukeautomaatin omistaja saisi mitään muuta merkittävää hallinta- tai valvontaoikeutta kuin mistä osapuolten välisessä kirjallisessa sopimuksessa on sovittu, voiko kyseessä olla jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/388/ETY 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitettu kiinteän omaisuuden vuokraus ja

mitä periaatteita sovelletaan ratkaistaessa, onko sopimuksessa kyse tässä säännöksessä tarkoitetusta kiinteän omaisuuden vuokrauksesta?"

13. Lordi Slynn of Hadley, lordi Steyn, lordi Nicholls of Birkenhead, lordi Millet ja lordi Scott of Foscote ovat ottaneet kirjallisesti kantaa ennakkoratkaisupyyntöön. Näitä kannanottoja tarkastellaan oikeudellisen arvioinnin yhteydessä.

V Asianosaisten lausumat

14. *Pääasian valittaja* katsoo, että nyt kyseessä olevan kaltaiset automaattien sijoittamista koskevat sopimukset eivät täytä kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitetun "kiinteän omaisuuden vuokrauksen" edellytyksiä. Sopimuksessa ei määritellä automaateille mitään nimenomaista sijoituspaikkaa. On pikemminkin pääsääntöisesti tilojen omistajan asia osoittaa sopiva paikka, johon automaatti sijoitetaan. Tilojen omistajalta vaaditaan ainoastaan, ettei hän saa ilman syytä kieltäytyä hyväksymästä automaatin sijoittamista paikkaan, joka pääasian valittajan käsityksen mukaan soveltuu paremmin myynnin maksimoimiseen. Pääasian valittajan mukaan myös se, että suurin osa automaateista on sellaisia, että tilojen omistaja pystyy siirtämään niitä, tukee käsitystä, ettei kysymys ole tietyn kiinteän omaisuuden osan hallinnasta.

15. Pääasian valittaja vetoaa lisäksi siihen, että sillä itsellään on oikeus päästä automaateille niiden huoltamiseksi, rahojen poisviemiseksi ja savukkeiden lisäämiseksi. Sillä ei kuitenkaan ole mitään mahdollisuutta muutoin valvoa pääsyä automaateille ja evätä sitä muilta. Tällainen oikeus on yksinomaan tilojen omistajalla.

16. Pääasian valittajan mukaan edellä todetusta seuraa, etteivät "kiinteän omaisuuden vuokrauksen" tunnusmerkit ole täyttyneet nyt esillä olevassa asiassa tai ettei niillä ainakaan ole hallitsevaa asemaa sopimuksessa, kun sitä tarkastellaan kokonaisuutena. Sopimus koskee ensisijaisesti itse automaattien sijoittamista eikä suinkaan sen kiinteän omaisuuden käyttöä tai hallintaa, johon automaatit sijoitetaan.

17. *Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus* sitä vastoin katsoo, että automaatin sijoittaminen merkitsee samalla sen sijaintipaikan hallintaan ottamista tavalla, joka sulkee pois kaikkien muiden hallinnan ("occupying the land by the machine"). Tilanne poikkeaa siis täysin siitä, että henkilö istuutuu pöytään juodakseen kupin kahvia tai kävelee puistossa tai golfkentällä.

18. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan myöskään automaatin siirtämismahdollisuus ei millään tavalla muuta sitä, että kysymys on hallinnasta. Siinä tapauksessa sopimuspuolet ainoastaan muuttavat hallinnan kohteena olevaa kiinteän omaisuuden osaa yhteisymmärryksessä.

19. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo lisäksi, että pääasian valittajalla on joka tapauksessa rajoitettu oikeus valvoa automaateille pääsyä. Sillä itsellään on oikeus päästä automaateille niiden huoltamiseksi, rahojen poisviemiseksi ja savukkeiden lisäämiseksi. Tällainen oma pääsyoikeus on kiinteän omaisuuden hallinnan kannalta riittävä. Rajoittamaton pääsyoikeus ei nimittäin millään tavalla ole kiinteän omaisuuden hallintaoikeuden välttämätön tunnusmerkki. Olennaista on pikemminkin vain se, että pääsyoikeus vastaa hallinnan tarkoitusta.

20. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan kyseessä olevia palvelujen suorituksia on näin ollen pidettävä kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitettuna "kiinteän omaisuuden vuokrauksena" ja siten arvonlisäverosta vapautettuina.

21. *Komissio* ei esitä mitään yksityiskohtaisia toteamuksia siitä, miten kyseessä oleva sopimus on luokiteltava. Se huomauttaa vain, ettei pelkkään automaatin sijoittamista koskevaan oikeuteen pääsääntöisesti liity mitään kiinteän omaisuuden hallintaoikeutta eikä oikeutta valvoa pääsyä sille. Liiketointa voidaan pitää kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitettuna "kiinteän omaisuuden vuokrauksena" vain silloin, kun siihen liittyy sekä hallinta että valvonta.

VI Oikeudellinen arviointi

22. Automaatin sijoittaminen on kuudennen direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vastikkeellinen palvelun suoritus, joka on direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan pääsääntöisesti arvonlisäverollinen. Kuudennen direktiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaan verovelvollinen on pääsääntöisesti tilojen omistaja, koska se on palvelun suorittaja.

23. Epäselvää on vain se, onko nyt kyseessä olevan kaltaista sopimusta pidettävä kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitettuna "kiinteän omaisuuden vuokrauksena" ja siten arvonlisäverosta vapautettuna.

A *Kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitettu "kiinteän omaisuuden vuokraus"*

24. Kuudennessa direktiivissä itsessään ei ole määritelty "kiinteän omaisuuden vuokrauksen" käsitettä. [3]

25. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että kuudennen direktiivin 13 artiklassa mainitut vapautukset verollisuudesta ovat yhteisön oikeuden omia käsitteitä ja että ne on näin ollen määriteltävä yhteisön tasolla. [4]

26. Sillä, että kuudennessa direktiivissä on laadittu yhteinen luettelo verovapautuksista, on nimittäin pyritty saamaan aikaan yhdenmukainen perusta arvonlisäveron kantamiselle jäsenvaltioissa. Tämä voi toteutua vain, jos kuudennessa direktiivissä säädettyjen vapautusten osalta käytetään yhdenmukaisia yhteisön oikeuden käsitteitä. [5]

27. Kuudennen direktiivin 13 artiklassa säädettyjä vapautuksia on yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaiken lisäksi tulkittava suppeasti, koska ne ovat poikkeuksia yleisestä periaatteesta, jonka mukaan arvonlisävero kannetaan jokaisesta verovelvollisen vastiketta vastaan suorittamasta palvelusta. [6]

28. Yhteisöjen tuomioistuin ei vielä toistaiseksi ole tulkinnut kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa käytettyä "kiinteän omaisuuden vuokrauksen" käsitettä kattavasti. Kun se on ennen tätä ennakkoratkaisupyyntöä käsitellyt asiaa, kysymys on ollut muun muassa siitä, miten on käsiteltävä vuokrasopimuksesta johtuvista oikeuksista luopumista, [7] golfkentän käyttömahdollisuuden tarjoamista [8] ja tienkäyttömahdollisuuden tarjoamista tiemaksua vastaan. [9]

29. Näissä asioissa annetuista tuomioista sekä julkisasiamiesten niissä esittämistä ratkaisuehdotuksista voidaan kuitenkin johtaa joitakin perusteita "kiinteän omaisuuden vuokrauksen" käsitteen tulkinnalle. Asiassa C-359/97, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, antamassaan tuomiossa [10] yhteisöjen tuomioistuin on

3 — Ks. asia C-359/97, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 12.9.2000 (Kok. 2000, s. I-6355, 65 kohta) ja asia C-326/99, Stichting Goed Wonen, tuomio 4.10.2001 (Kok. 2001, s. I-6831, 44 kohta).

4 — Asia 348/87, Stichting Uitvoering Financiele Acties, tuomio 15.6.1989 (Kok. 1989, s. 1737, 11 kohta); asia C-453/93, Bulthuis-Griffioen, tuomio 11.8.1995 (Kok. 1995, s. I-2341, 18 kohta); asia C-2/95, SDC, tuomio 5.6.1997 (Kok. 1997, s. I-3017, 21 kohta) ja C-358/97, komissio v. Irlanti, tuomio 12.9.2000 (Kok. 2000, s. I-6301, 51 kohta).

5 — Ks. kuudennen direktiivin 11. perustelukappale. Vastaavasti myös edellä alaviitteessä 3 mainittu asia Stichting Goed Wonen, tuomion 47 kohta.

6 — Kiinteän omaisuuden vuokrauksen verottomuudesta ks. erityisesti edellä alaviitteessä 4 mainittu asia komissio v. Irlanti, tuomion 55 kohta; asia C-150/99, Stockholm Lindöpark, tuomio 18.1.2001 (Kok. 2001, s. I-493, 25 kohta) ja edellä alaviitteessä 3 mainittu asia Stichting Goed Wonen, tuomion 46 kohta.

7 — Asia C-63/92, Lubbock Fine, tuomio 15.12.1993 (Kok. 1993, s. I-6665); asia C-108/99, Cantor Fitzgerald International, tuomio 9.10.2001 (Kok. 2001, s. I-7175) ja asia C-409/98, Mirror Group, tuomio 9.10.2001 (Kok. 2001, s. I-7257).

8 — Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia Stockholm Lindöpark.

9 — Edellä alaviitteessä 4 mainittu asia komissio v. Irlanti ja edellä alaviitteessä 3 mainittu asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta.

10 — Mainittu edellä alaviitteessä 3, tuomion 68 kohta. Vastaavasti myös edellä alaviitteessä 6 mainittu asia Stockholm Lindöpark, tuomion 27 kohta.

esimerkiksi katsonut, että kiinteän omaisuuden vuokrasopimuksen olennainen osa on, että siinä määrätään kiinteän omaisuuden käyttöoikeudelle tietty kesto, sillä se on todennut seuraavaa:

"[Kiinteän omaisuuden vuokrauksen] käsitteen piiriin ei voida sisällyttää sopimuksia, joiden erityispiirteenä on — — se, että osapuolten välisessä sopimuksessa ei ole otettu huomioon kiinteän omaisuuden käyttöoikeuden kestoa, joka on vuokrasopimuksen olennainen osa."

30. Julkisasiamies Jacobs on asiassa Stockholm Lindöpark esittämässään ratkaisuehdotuksessa [11] lisäksi pitänyt vuokrauksen merkittävänä ja tyypillisenä tunnusmerkkinä sitä, "että se merkitsee välttämättä sitä, että vastikkeen maksajalle annetaan tietty oikeus käyttää omaisuutta kuin se olisi hänen omaansa ja kieltää tai hyväksyä käyttö muilta henkilöiltä". Oikeuden on lisäksi kohdistuttava tiettyyn kiinteään omaisuuteen.

31. Näiden arviointiperusteiden avulla pystytään jo vastaamaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, joten "kiinteän omaisuuden vuokrauksen" käsitettä ei ole tässä yhteydessä tarpeen tulkita laajemmin. Sopimuksen mukaisen pääsuorituksen luokittelun kannalta on sitä vastoin merkityksetöntä, ettei automaattien sijoittamisesta suoritettava vastike ole kiinteä summa vaan osuus savukkeiden myyntituotosta. Myyntitiloja vuokrauksessa on yleinen käytäntö, että vuokran määrä sidotaan liikevaihtoon.

B *Nyt kyseessä olevan, automaatin sijoittamista koskevan sopimuksen luokittelu*

32. On ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä määrittää kyseessä olevan sopimuksen tarkka luonne. Edellä luvussa A esiin tuodut arviointiperusteet huomioon ottaen vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei nyt kyseessä olevan kaltaista sopimusta voida pitää kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitettuna "kiinteän omaisuuden vuokrauksena".

33. Automaatin sijoittamista koskeva sopimus on tehty määrätyksi ajaksi eli kahdeksi vuodeksi. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa tilanne on siis eri kuin esimerkiksi asiassa C-358/97, komissio vastaan Irlanti, [12] ja asiassa C-359/97, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, [13] jotka koskivat tien käyttöä tiemaksua vastaan.

11 — Edellä alaviitteessä 6 mainitussa asiassa Stockholm Lindöpark 26.9.2000 esitetty ratkaisuehdotus (Kok. 2001, s. I-497, 38 kohta); vastaavasti ks. myös julkisasiamies Tizzanon edellä alaviitteessä 7 mainitussa asiassa Mirror Group 23.1.2001 esittämä ratkaisuehdotus (Kok. 2001, s. I-7157, s. I-7177, 25 kohta).

12 — Mainittu edellä alaviitteessä 4.

13 — Mainittu edellä alaviitteessä 3.

34. Näissä asioissa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei kysymys voinut olla kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitetusta "kiinteän omaisuuden vuokrauksesta" jo senkään vuoksi, ettei osapuolten välisessä sopimuksessa ollut otettu huomioon kiinteän omaisuuden käyttöoikeuden kestoa; yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavaa:

"Kun on kyseessä tienkäyttömahdollisuuden tarjoaminen, käyttäjää kiinnostaa mahdollisuus ajaa tietty välimatka nopeasti ja turvallisemmin kuin muuten. Osapuolet eivät ota huomioon tien käytön kestoa esimerkiksi hinnassa." [14]

35. Nyt kyseessä olevan sopimuksen osalta on kuitenkin kyseenalaista, annetaanko sopimuksessa oikeus ottaa määrätty kiinteä omaisuus hallintaan ja estää muilta pääsy sille.

36. Kuten edellä 14—16 kohdassa on todettu, pääasian valittajan mukaan näin ei ole, koska sopimuksessa ei määrätä sijoituspaikasta ja koska valittaja, jolla kylläkin on itsellään rajoitettu oikeus päästä automaatin sijaintipaikalle, ei voi estää kolmansilta pääsyä tälle paikalle. Lordi Nicholls ja lordi Millet puoltavat tätä käsitystä.

37. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja lordi Slynn sitä vastoin katsovat, että automaatin sijoittaminen merkitsee, että sen kulloinenkin sijaintipaikka otetaan hallintaan tavalla, joka sulkee pois kaikkien muiden hallinnan ("occupying the land by the machine"). Myöskään automaatin siirtäminen ei muuta sitä, että kysymys on tällaisesta hallinnasta. Siirtäminen merkitsee ainoastaan, että osapuolet muuttavat hallinnan kohteena olevaa kiinteän omaisuuden osaa yhteisymmärryksessä.

38. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus katsoo lisäksi, että pääasian valittajalla on tosiasiallisesti oikeus valvoa pääsyä automaateille. Pääasian valittajalla on itsellään oikeus päästä automaateille niiden huoltamiseksi, rahojen poisviemiseksi ja savukkeiden lisäämiseksi. Tällainen oma pääsyoikeus on kiinteän omaisuuden hallinnan kannalta riittävä. Rajoittamaton pääsyoikeus ei ole tältä osin tarpeellinen.

39. On yhdyttävä pääasian valittajan käsitykseen. Nyt kyseessä olevassa sopimuksessa ei todellisuudessa anneta pääasian valittajalle hallintaoikeutta määrättyyn kiinteään omaisuuteen tai kiinteän omaisuuden osaan.

14 — Edellä alaviitteessä 4 mainittu asia komissio v. Irlanti, tuomion 56 ja 57 kohta ja edellä alaviitteessä 3 mainittu asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 68 ja 69 kohta.

40. Tämä ilmenee jo siitä, ettei sopimuksessa ole määrätty automaatin sijoituspaikaksi tiettyä pinta-alaltaan ja sijainniltaan määritettyä liiketilojen osaa. Sopimuksessa päinvastoin jätetään pääsääntöisesti tilojen omistajan päätäntävaltaan, mihin automaatti sijoitetaan. Pääasian valittajalla on pelkästään oikeus vaatia laitetta siirrettäväksi toiseen paikkaan, jos se katsoo, että tämä soveltuu paremmin myyntituoton maksimoimiseen. Näin ollen ei voida katsoa, että pääasian valittajan hallinnassa olisi tietty tarkkaan rajattu sijaintipaikka.

41. Toisin kuin klassisessa kiinteän omaisuuden vuokraustapauksessa, sijaintipaikalla ei ole nyt kyseessä olevan sopimuksen mukaan mitään välitöntä merkitystä. Sijaintipaikalla on merkitystä vain siinä mielessä, että sen avulla on tarkoitus varmistaa mahdollisimman suuri myyntituotto. Tietyn sijaintipaikan hallinta ei näin ollen ole sellaisenaan päämäärä vaan keino päämäärään saavuttamiseksi.

42. Käsitystä, jonka mukaan kysymys ei ole tietyn kiinteän omaisuuden osan hallinnasta, puoltaa myös se, että tilojen omistaja voi mielensä mukaan siirtää tiloissaan niitä automaatteja, joita ei ole tarkoitettu seinään kiinnitettäviksi.

43. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja lordi Slynnin väite, jonka mukaan automaatin siirtäminen merkitsee, että sopimuspuolet muuttavat hallinnan kohteena olevaa kiinteän omaisuuden osaa yhteisymmärryksessä, vaikuttaa tätä taustaa vasten kyseenalaiselta.

44. Tämä edellyttäisi, ettei tilojen omistaja saisi sopimuksen mukaan muuttaa sijaintipaikkaa omavaltaisesti, vaan hänen olisi sovittava kaikista siirroista etukäteen pääasian valittajan kanssa. On ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä ratkaista, onko sopimuksessa tämäntyyppinen määräys. Jollei siinä kuitenkaan ole tällaista määräystä ja jos tilojen omistaja saa muuttaa automaatin sijaintipaikkaa omavaltaisesti, ei voida katsoa, että hallinnassa olevaa kiinteän omaisuuden osaa muutettaisiin yhteisymmärryksessä.

45. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja lordi Slynnin on katsottava olevan sikäli oikeassa, että paikalleen sijoitettuna automaatti vie tilaa. Tätä ei kuitenkaan vielä voida pitää tietyn kiinteän omaisuuden osan hallintana, koska tilan vieminen on tunnusomaista kaikille aineellisille esineille. Lordi Nicholls on ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa kannanotossaan osoittanut tämän vakuuttavasti.

46. Edellä todetun perusteella on katsottava, ettei nyt kyseessä olevan sopimuksen

olennainen osa ole tietyn kiinteän omaisuuden osan hallinta vaan palvelun suoritus eli automaatin sijoittaminen, jolle kiinteä omaisuus itsessään on kylläkin välttämätön mutta ei riittävä edellytys.

47. Nyt kyseessä oleva tilanne voidaan näin ollen rinnastaa aterian tarjoamiseen hotellin ravintolassa erotuksena hotellihuoneen vuokraamisesta, sillä jälkimmäisessä tapauksessa ratkaisevaa on itse hotellihuoneen hallinta, kun taas ensin mainitussa tapauksessa keskeistä on aterian tarjoaminen, toisin sanoen eri palvelujen suorittaminen. Palvelun vastaanottaminen kylläkin edellyttää, että asiakas istuu ravintolassa pöytään ja näin ollen käyttää tilapäisesti tiettyä kiinteän omaisuuden osaa. Sopimus ei sen tarkoitus huomioon ottaen kuitenkaan ensisijaisesti koske tätä käyttöä. Ei voida katsoa, että kysymys olisi sen kiinteän omaisuuden osan hallinnasta, jossa pöytä sijaitsee. [15]

48. Myös julkisasiamies Jacobs on golfkentän käyttömahdollisuuden tarjoamista koskeneessa asiassa C-150/99, Stockholm Lindöpark, esittämässään ratkaisuehdotuksessa argumentoinut samalla tavalla ja todennut seuraavaa:

"Vaikka on ilmeisen vaikeaa pelata golfia ilman kenttää, suoritettu palvelu on kyseisessä tapauksessa asianomaiselle annettu mahdollisuus pelata eikä mahdollisuus saada kenttä käyttöön. Ei siis voida katsoa, että golfinpelaaja ottaisi kentän käyttöönsä, vaan hän ainoastaan kulkee kentällä." [16]

49. Olen argumentoinut samalla tavalla myös asiassa C-358/97, komissio vastaan Irlanti (tiemaksu), esittämässäni ratkaisuehdotuksessa, jossa totesin seuraavaa:

"Osapuolten välisen 'sopimuksen' pääasiallisena tarkoituksena ei niinkään ole kiinteän omaisuuden käyttäminen vaan pikemminkin kyseisen kiinteän omaisuuden alueella tarjotun palvelun käyttäminen. Autoilijan kannalta kiinteän omaisuuden lyhytaikainen käyttö on pikemminkin toissijaista, koska häntä kiinnostaa ennen kaikkea se, että hän pääsee nopeasti ja turvallisesti määränpäähänsä." [17]

50. Pääasian valittajalla ei edellä kuvaillussa tilanteessa myöskään ole oikeutta valvoa pääsyä automaatin sijaintipaikalle ja estää muilta pääsyä sinne.

15 — Vastaavasti ks. julkisasiamies Jacobsin asiassa Stockholm Lindöpark esittämä, edellä alaviitteessä 6 mainittu ratkaisuehdotus, 32 kohta.

16 — Edellä alaviitteessä 6 mainittu ratkaisuehdotus asiassa Stockholm Lindöpark, 35 kohta.

17 — Edellä alaviitteessä 4 mainitussa asiassa komissio v. Irlanti 27.1.2000 esittämäni ratkaisuehdotus (Kok. 2000, s. I-6304, 67 kohta).

51. Sopimuksen mukaan pääasian valittajalla kylläkin on itsellään oikeus päästä automaatille sen huoltamiseksi, rahojen poisviemiseksi ja savukkeiden lisäämiseksi, vaikkakin tämä oikeus on voimassa vain tilojen aukioloaikana. Sopimuksessa ei kuitenkaan ole annettu pääasian valittajalle mitään laajempaa oikeutta valvoa ja rajoittaa kolmansien pääsyä automaatin sijaintipaikalle. Tämä oikeus on yksinomaan tilojen omistajalla.

52. Tilojen omistajalla on kotirauhaa koskevan oikeutensa perusteella ja sen perusteella, että hänellä on sopimuksen mukaan velvollisuus suojella automaattia, oikeus valvoa pääsyä automaatin sijaintipaikalle ja evätä pääsy sinne tietyiltä, esimerkiksi häiriötä aiheuttavilta asiakkailta.

53. Toisin kuin Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on katsonut, ei myöskään ole ymmärrettävissä, miten pääasian valittajalle voisi sen oman pääsyoikeuden perusteella syntyä — edes rajoitettu — oikeus valvoa pääsyä automaatille.

54. Voitaisiin enintään sanoa, että pääasian valittajalla on oikeus valvoa pääsyä automaatille itselleen tai sen sisältöön. Tällä ei kuitenkaan ole mitään merkitystä nyt esillä olevassa asiassa, koska sen osalta, onko kysymyksessä "kiinteän omaisuuden vuokraus", ratkaiseva merkitys on automaatin sijaintipaikalle pääsyllä eikä suinkaan itse automaatille pääsyllä.

55. Nyt käsiteltävänä oleva tilanne on myös tältä osin jälleen rinnastettavissa golfkentän käyttöön tai tien käyttöön maksua vastaan. Myös näissä tapauksissa yksittäinen golfinpelaaja tai autoilija voi käyttää golfkenttää tai tietä itse, mutta hän ei voi estää muilta pääsyä sille. [18]

56. Edellä todetun perusteella on katsottava, ettei nyt esillä olevassa asiassa ole kysymys tietyn kiinteän omaisuuden osan hallinnasta eikä hallintaan liittyvästä oikeudesta estää muilta pääsy tälle kiinteälle omaisuudelle.

57. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kuvaileman kaltaista sopimusta ei näin ollen voida pitää kuudennen direktiivin 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitettuna "kiinteän omaisuuden vuokrauksena", jollei niistä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteamuksista, joita sen on tämän ratkaisuehdotuksen 44 kohdan mukaan tehtävä, muuta johdu.

18 — Ks. edellä alaviitteessä 4 mainittu ratkaisuehdotus asiassa komissio v. Irlanti, 66 kohta.

VII Ratkaisuehdotus

58. Edellä esitetyn perusteella ehdotan näin ollen, että ennakkoratkaisukysymykseen vastattaisiin seuraavasti:

Kun liiketilojen omistaja (jäljempänä tilojen omistaja) antaa savukeautomaatin omistajalle kahden vuoden ajaksi oikeuden, jonka perusteella viimeksi mainittu voi sijoittaa ensin mainitun omistamiin tiloihin ja tämän osoittamaan paikkaan automaatin sekä käyttää ja huoltaa sitä näissä tiloissa, mistä tilojen omistaja saa vastikkeeksi tietyn prosenttiosuuden tiloissa tapahtuvan savukkeiden ja muiden tupakkatuotteiden myynnin bruttotuotosta, ilman, että savukeautomaatin omistaja saisi mitään muuta merkittävää hallinta- tai valvontaoikeutta kuin mistä osapuolten välisessä kirjallisessa sopimuksessa on sovittu, kysymys ei ole jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/388/ETY 13 artiklan B kohdan b alakohdassa tarkoitetusta kiinteän omaisuuden vuokrauksesta.